

2. Фуллер Р. Стадии социальной проблемы / Р. Фуллер, Р. Майерс // Контексты современности – II : Хрестоматия. 2-е изд., перераб. и доп. ; [сост. и ред. С. Ерофеев]. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 2001. – С. 138-141.

3. Fuller R. C. The Natural History of a Social Problem / R. Fuller, R. Myers // American Sociological Review. – 1941. – June № 6. – pp. 320-328.

Твердохліб Н.В.

вчитель музики

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

ДІАГНОСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Зміни, які в теперішній час відбуваються у суспільстві вносять корективи і в навчально-виховний процес педагогічних коледжів.

Більш необхідними стають учителі музичного мистецтва, які добре володіють музичним інструментом, уміють імпровізувати, створювати музику та підбирати акомпанемент до пісні. Тому, особливого значення набуває питання роботи над акомпанементом в класі основного музичного інструменту. Тому ми досліджуємо акомпанемент, як один із видів розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва в педагогічних коледжах.

Нами розглядаються основні напрямки роботи зі студентами над акомпанементом в контексті розвитку їх креативності, як майбутніх учителів музичного мистецтва. Доводиться, що головним умовами підвищення рівня ефективності розвитку креативності студентів є: уміння робити художньо-педагогічний аналіз музичних творів, підбирати акомпанемент, створювати власні імпровізації, обробки, що є важливими елементами у підготовці майбутніх фахівців та є однією з передумов розвитку креативності, оскільки вони повинні підтримувати мелодичний розвиток.

Мета статті – визначити ефективність використання на заняттях з основного музичного інструменту підбору акомпанементу до мелодії на слух з метою розвитку креативності студентів педагогічних коледжів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність застосування методик спрямованих на розвиток креативності та творчої самореалізації студентів, розглядається у дослідженнях О. Акімової, Б. Бриліна, О. Дунаєвої, О. Теплової, В. Фрицюк, Д. Чернілевського та ін.

Плануючи роботу зі студентом, необхідно враховувати його музичну підготовку та індивідуальні здібності. У полі зору викладача має бути весь спектр музично-виконавських умінь і навичок, якими зобов'язаний оволодіти студент конкретно в кожному семестрі.

При виконанні музично-творчих завдань у студентів будуть вироблятися технічні уміння, завдяки сконцентрованості на досягненні мети.

Аналіз сучасної педагогічної та психологічної літератури показує, що існують праці щодо вивчення підбору акомпанементу. Цікавими є дослідження, які вивчають уміння, акомпануючи, відтворювати характер пісні [3].

О. Щолокова рекомендує чотири основні структури акомпанементу: пісні з гармонічним акомпанементом, у яких вокальна партія виконується на фоні нескладних гармонійних сполучень, інколи акомпанемент тільки підтримує мелодію на основних ступенях ладу; пісні з ритмічним акомпанементом (різновиди гармонічного акомпанементу), у яких гармонізація мелодії будується на складнішому ритмічному групуванні; пісні, в акомпанемент яких мелодична лінія входить безпосередньо до гармонії; пісні, в акомпанементі яких проходить самостійна мелодія, що має важливе смислове навантаження. Найскладнішими для виконання є пісні четвертої групи, в акомпанементі яких самостійна мелодія рівнозначна з вокальною партією. Для їх виконання потрібен високий рівень професійної підготовки [3, с. 172].

Виклад основного матеріалу. Акомпанемент – (від французького слова *accompagnement* – супроводжувати) є як гармонічною, так і ритмічною опорою для мелодії. Це складний комплекс виражальних засобів, у якому міститься виразність гармонічної опори, її ритмічної пульсації, регістру, тембру і т. п. [1, с. 6]. Крім того, акомпанемент є інструментальним супроводом одного або кількох сольних голосів, які

виконують основну мелодію музичного твору. Він має підтримувати тональний план, голосове ведення акордів, мелодичну лінію.

Акомпанування на слух є одним із найбільш ефективних методів розвитку музичних здібностей, гармонічного мислення студента, здатне пробудити творчу фантазію особистості. Дуже часто відомі мелодії пісень друкуються у збірниках без акомпанементу, а з вказівкою (написанням) буквених символів. Тому підібрати акомпанемент означає проявити імпровізаційні здібності. При цьому треба пам'ятати, що акомпанемент повинен відображати характер та жанр пісні.

Уміння підбирати акомпанемент розвиває тональний слух, відчуття клавіатури. Тому при підборі акомпанементу важливо підтримувати мелодію акордами на основних ступенях тональності, завдяки чому солістові легше орієнтуватися в тональності. Відповідно до характеру мелодії супровід може звучати за допомогою акордів (протяжні чи коротко звучні акорди), або їх розкладення у вигляді арпеджато, внаслідок чого звучання набуває протяжного характеру. Такий рух супроводу виконується знизу вгору та зверху вниз.

Нами було проведено дослідження 46 студентів 3 та 4 курсів Вінницького обласного комунального гуманітарно-педагогічного коледжу спеціальності «Музичне мистецтво» на виявлення умінь підбирати музичний акомпанемент до шкільних пісень.

Діагностичним зрізом ставилась мета – виведення статистичних даних та здійснення аналізу результатів анкетного опитування. Узагальнення отриманих результатів дозволило об'єктивно визначити музично-педагогічні та мистецькі орієнтири, на які були націлені майбутні вчителі музичного мистецтва: наявність потреб до творчої самореалізації; володіння музично-теоретичними знаннями; сформованість практичних умінь і навичок здійснення навчально-виховної діяльності з учнями загальноосвітніх закладів; планування змісту і форм навчально-творчої діяльності.

Проведене дослідження виявило наступні результати. Відповіді на анкетні питання показали: 1. Головним спонукаючим фактором у реципієнтів була потреба у продовженні навчання за фахом після закінчення музичного, музично-педагогічного, педагогічного і культурно-просвітнього училищ. Загальний показник складав – 15%. 2. Ураховуючи відповіді інших 35% опитуваних, які проявили інтерес до набуття певної спеціалізації, були названі такі фактори: бажання отримати фах виконавця-

вокаліста, виконавця-інструменталіста, хормейстера, керівника інструментального ансамбля (естрадного, фольклорного) хореографа, вчителя музики. 3. Бажання оволодіти навичками аранжування вокальної та інструментальної естрадної музики, акомпанементу, імпровізацій, керування естрадними групами висловили 30% опитуваних. 4. Одним із мотивів вибору фаху була названа необхідність отримання вищої освіти для більш престижного працевлаштування – 20% [2, с. 85-86.]

Для статті вивчаючи діагностику стану готовності реципієнтів до експерименту, ми розробили анкетні питання і узагальнили отримані результати за музично-педагогічними та мистецькими орієнтирами, запропонованими наявними потребами Тепловою О. Ю.

Результати дослідження. У опитуванні взяло участь 23 студенти 3 курсу (..) та 23 студенти 4 курсу. Слід зауважити, що потреба в частоті виконання завдань щодо підбору акомпанементу, прагнення самостійно працювати відмічають 70,6% студентів 3 курсу та 91,2% студентів 4 курсу. Дані вказують на те, що студенти 4 курсу відносяться відповідальніше та серйозніше до майбутньої професії.

На думку більшості опитаних студентів 3 та 4 курсу (77,9% та 81,3% відповідно) виконання завдань щодо підбору акомпанементу проводяться на високому рівні. 78,5% респондентів відмічають, що виконання подібних завдань на кожному уроці з основного музичного інструменту можуть розвинути креативність, як важливу професійну якість учителя музичного мистецтва. 23,6% опитаних вважають, що необхідно приділяти більшу частину уроку на підбір акомпанементу, а 38,5% говорять про необхідність більшої допомоги викладача над виконанням даних завдань студентами. Серед видів підбору акомпанементу до пісні студенти 3 курсу виділяють: акордовий акомпанемент (60,2%), бас акорд (30,5%), та арпеджато (9,3%). Студентами 4 курсу акордовий підбір акомпанементу виділяють (21,6%), бас акорд (47,3%) та арпеджато (31, 1%).

Труднощі при виконанні підбору акомпанементу відмічають близько 23,6% опитаних. Для усунення даних труднощів близько 50,4% респондентів звертаються по допомогу до педагога. Це такі питання: вирішення підбору гармонії (55,7%), підбір відповідного виду акомпанементу до даного характеру мелодії (57,5%).

Висновки. Форми роботи над акомпанементом як ефективної складової розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва,

багатогранний процес, який включає формування мотивації майбутніх фахівців та їх саморозвиток.

Соціологічне дослідження підтверджує, що рівень креативності підвищується за умов виконання завдань щодо підбору акомпанементу, які необхідно проводити на кожному занятті з основного музичного інструменту та обов'язкового педагогічного контролю викладача над виконанням творчих завдань студентами; уміння підбирати акомпанемент, створювати власні імпровізації в акомпанементних фігураціях, обробках, що є важливими елементами передумов розвитку креативності майбутніх фахівців музичного мистецтва.

Література

1. Брилін Б., Акомпанемент та імпровізація: Тексти лекцій та методичні матеріали з курсу «Акомпанемент та імпровізація» [для студентів музично-педагогічних факультетів ВНЗ, університетів культури і мистецтв, а також для вчителів музики ЗОШ] / Б.А.Брилін, Е.Б.Брилін. – Вінниця. – 2006. – 536 с.
2. Теплова О. Ю. Діагностика стану готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчої самореалізації. Зб. наук. праць «Актуальні питання та проблеми розвитку соціальних наук. Kielce: Holi Cross University. 2016.– 200с.
3. Щолокова О.П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього учителя / О.П.Щолокова. – К.: ВІПОЛ, 1996. – 172с.